קעג: גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

עין משפט נר מצוה

קבו א מיי׳ פכ״ה מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ד סמג עשין לד טוש״ע מ״מ סי׳ קמו סעיף יד:
קבח ב מיי׳ פי״ז מהל׳ אישות הלכה ט ועיין בהגהות וכמגיד מצוה סמג עשין מח טור וש״ע אה״ע סימן קב סעיף ז:
קבט ג מיי׳ פכ״ה מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ג סמג עשין לד טוש״ע מ״מ סי׳ קמו סעיף ח:
קל ד מיי׳ שם הל׳ ג טוש״ע שם סעיף ב:
קלא ה ו מיי׳ שם הל׳ ד ועיין בהגהות וכמגיד מצוה טוש״ע שם סעיף יד טז עיין בטור:

מסורת הש״ס

(א) ובירבי כב.), ב) [ולקמן קעד.]. ג) [הך מילתא תנה אותה וגרי ראשון הוא דאמר אמר יהודה אמר אביי אעבבנו. ומהרש״ל כתב״ל מחק ליישב הפליאה זו אמנם דע עוסקת שאלות פרשת מקץ פי׳ ל״ש בהי״ל בל״ר רב חסדא התם יהודה גופיה לוה הוא דכתיב שלחה הנער אתי אלא א״ר חסדא מהבא בני אם ערבת לרעך דכו׳.], ד) כ״מ קנו., ה) [וחומ׳ פז. כ״מ קנו.], ו) [נעיל קמח. וס״ג], ז) [כ״ק ל״ב: וס״ק], ח) רש״ל וגי׳ רש״ל ולא לשון], ט) פי׳ אני רוצה לחתן לך. י) פי׳ אני רוצה לפרוע לך.

תורה אור השלם

1 אִנֹכִי אֶעֱרֻבֶנּוּ מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנּוּ אִם לֹא הֲבִיאֹתִיו אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לְךָ כָּל הַיָּמִים:
בראשית מג ט
2 וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן אֶל אָבִיו לֵאמֹר אֶת שְׁנֵי בָנַי תָּמִית אִם לֹא אֲבִיאֲנוּ אֵלֶיךָ תֵּן אֹתוֹ עַל יָדִי וַאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ: בראשית מב לז
3 לְקַח בְּגָדוֹ כִּי עֹרֵב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חֲבָלֻהוּ:
משלי כ טז
4 בְּנִי אִם עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ: נוֹקַשְׁתָּ בְּאִמְרֵי פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי פִיךָ: עֲשֵׂה זֹאת אֲפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְּכַף רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וְהַרְבֵּ רֵעֶיךָ:
משלי ו א-ג

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ לר׳ יוסי דאמר לקמן מכמה. נ״ב ע״ל דף קמח ע״ב: (ב) שם יש נכסים לוה בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב מכלל דתיקן: (ג) רשב״ם ד״ה תנה אותו כו׳ כלומר קבלתיו בידי: (ד) ד״ה גמר ומשעבד נפשיה כלל שלם: (ה) תוס׳ ד״ה חסורי וכו׳ אע״פ שאין לו נכסים ידרעים לוה: (ו) בא״ד לנכסי דערב דדלמא לי הוה ליתיה לוה הבא הוה יהיב וכו׳ שאלה אחלה אינו צריך להמתין ולחזור: (ז) בא״ד לא מצא שום דבר להפרע וכו׳ כנגל חוב דעלמא וכ״ש הבא ושלוה מרבין בעי קנין וכו׳ ונקנל היינו תן לו וכו׳ לי נמי אינו מזכה:

מוסף רש״י

קבוניא. ערמה (שדכין כב.). לא יתבע ערב תחלה. כך שיתבע מן הלוה ולא יבא לו מה לפרוע (בכורות חח.) לרן נכון להטורת את הערב תנם דלמא מפלי ליה לוה (לקמן קעד.). תקעת לזר כפיך. בכגיל זר לערבו בממון לו אם נוקשת באמרי פיך, שהקנעתו בדברים. עשה זאת והנצל כי באת בכף רעך על עסקי ממון. לך התרפס יד ופרע לו, ושל תוקש באמרי פיך אם הקנעתו הרבה רעך. הרבה רעים לנקם היתמי תחילה, רעיך נחרת דקרא מגיה כתיב, לשון רעים (ירושא ט). לו: עשה זאת והנצל התרפס יד אם ערבת, ואם לא ערבת אלא נוקשת באמרת דברים, הרבה רעך רעיך, הרבה עליו רעים

חסורי מחסרא והבי קתני. פירש ר״מ בכתב ידו חסורי מחסרא והכי קתני המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב הכי פירושו והכי הלכתא לא יתבע מן הערב תחלה אע״פ שאין לו נכסים (ה) לוה דהייט קרקעות אלא יתבע מן הלוה תחלה ואם הוא רמוק ימתין לו אז ילך לשם לתבעו ולכופו דלא מחחינן לנכסי דערב (ו) דלמא אי אתיה הכא לוה הוה יהיב ליה מטלטלי דלמלוה ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה תחלה כו׳ ולא יצטרך להמתין ולחזור אחר הלוה דמשום דלמא פרע ליה מטלטלין לא מעכבין ליה למלוה כיון דאתני וכגון שאין נכסים לוה דהייטו קרקעות כדמסיק ואזיל בד״ה כו׳ אבל יש נכסים לוה דהייטו קרקעות יתבע הלוה תחלה וכופו ולא נטרח את הערב כיון דאיגלאי מילתא שיכול להפרע מן הלוה אבל כשאין נכסים לוה ואתני ממי שארצה אפרע מספיקא לא מעכבינן לחזור ולהמתין ליה דלמא פרע ליה מטלטלין לא יפרע מן הערב כדפריש וקבלן אף על פי שיש נכסים כו׳ וחמש מדות בערבות ג׳ המלוה על ידי ערב ולא אתני ממי שארצה אפרע מוכח הלוה תחלה בב״ד בין שיש לו ובין שאין לו נכסים לוה ואם לא יוכל לכופו לוה ולא ליים דינא נכנס לגיתו של ערב כ׳ אם התנה ממי שארצה אפרע ואין לו נכסים לוה דהייטו קרקעות נפרע מן הערב תחלה פי׳ אם ירצה לדון עם הערב תחלה ואם ירצה יתבע מן הלוה תחלה כדאמרינן אם אמר ממי שארצה אפרע יפרע מן הערב ש״מ דבלון המלוה תליא מילתא ג׳ ואם יש לו נכסים לוה אפילו אתני נפרע מן הלוה תחלה ד׳ וקבלן דהייטו תן לו ואני נותן לך בין יש לו נכסים לוה בין אין לו נפרע מן הערב תחלה ה׳ עשה ונתן ביד יפרע מן הערב ולא מן הלוה שאין למלוה על הלוה כלום ואם לא מצא שום (ז) להפרע מן הערב מחר על הלוה מדר׳ נתן דקיימא לן כוותיה אפילו בבעל חוב דעלמא וכולהו ערבין בעי קנין כר מקבלן וערב בשעת מתן מעות וקבלן דהייטו תן לו ואני אתן לך לי נמי שאינו מזכיר לשון הלוואה (ח) אלא לשון פרעון דקאמר ט) ייט״ל דוגרלי ולא קאמר י) ייט״ל דיבלא״ל דהלכתא כרבא ולא ליימא ואני קבלן וקונין בכליו של שלם דקונה וכגון דנקיט ביה שלם על שלם דבליר מהכי לא מהני אם אינו כלי ואין מילוק בין עור לשק כדאמרינן בשמים אומזן (כ״מ דף ז.) כיון דנקט ביה שלם על שלם לשון רבינו תם ואם היה כתוב בשטר שנעשה פלוני בן פלוני קבלן אומר ר״י דהוי קבלן דאע״ג דלא כתב כו תן לו ואני נותן לך שלא פירש היאך אמר מכל מקום קבלן קאמר דהוי מקמי

ואם אמר לו על מנת כו׳. בגמרא אמרינן חסורי מיחסרא והכי קתני כו׳ ומפרש לה: בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב. תחלה: הערב לאחר בכתובתה. ואין לבעל נכסים והיה בעלה מגרשה ולריך הערב לפרעה כתובתה מכיסו: ידירנא. הבעל הנאה על דעת רבים נדר שאין לו הפרה שלא יוכל להחזירה דמייתינן שמא דעתו להחזיר את אשתו ולאכול כתובתה לאחר שנתקבלה כתובתה מן הערב וקנוניא בעלמא הוא דעבדי בעל ואשתו על נכסיו של ערב: גמ׳ מאי טעמא. לא יפרע מן הערב דקסלקא דעתך השתא לא יפרע כלל קאמר מתני׳ דלא מהני ערבות אלא להכי שאם מת לוה או ברח אז יפרע מן הערב אך אם הלוה בפניו בשעה שתובע מלוה את מוכו כיון שהעמידו ערב לוה בפניו פטור: נגרא אשלמה לי. הפקדתיני הלוה על מנת שאם ימות או יברח שאפרע ממוני והכי אני מחזירו לך ומתבעו בדין ואני פטור: מסקיף לה רב נחמן האי דינא. דמתניתין שלא יפרע הערב כלום דינא דפרסאי הוא וקס״ד השתא דהכי קאמר שמנהג פרסיים לדון כן דאמר ליה גברא אשלמה לך: כאר ערבא אולי. אף כשיש נכסים לוה: דלא יהבי טעמא למילתייהו. שגם זה דבר שאינו הגון הוא לומר שלא יפרע מן הערב כלל א״כ מאי אהני ערבות אלא ודאי להכי נכנס בערבות שאם אין נכסים לוה שישלם לו ערב תחתיו את הממון: לא יפכע ערב אחלה. דלא נעשה ערב אלא על מנת שם ימות הלוה או ימאן לבא לדין או שיחייבוהו בית דין ולא יהיה לו מה לפרוע אז יפרע מן הערב: ואם אמר לו על מנם כו׳ יפכע מן הערב אחלה. וכגון שאין נכסים לוה דהכי מפרש׳ לה מתני׳ לקמן: מנין לערב שמשעבד. בתמירה בעלמא בלא קנין: קבלנות. לקמן (קעד.) מפרש תן לו ואני קבלן ובתמירה בעלמא הוי קבלן והכי מוכח לקמן בשמעתין (שם) אבל אם נשא ונתן ביד אמרינן לקמן (שם) דאין למלוה על הלוה כלום: אגב אוזו אל ידי. כלומר כאילו (ג) מקבלו בידי אחזירנו לך: לקח בגדו. למלוה קאמר קרא קח בגדו של ערב כי ערב בשביל אים זר דהייטו תמירה בעלמא דלא כתיב הכא קבלנות: כני אם ערבת לרעך. ממון אז נוקשת באמרי פיך שהרפתו וגדפתו עשה זאת אפוא בני והנצל משני דברים הללו על כי באת בכף רעך דהייטו ממון שיש לו עליך לך התרפס התר לו פיסת ידך ותן לו מעותיו ורהב רעך על שהרפתו הרבה עליו ריעים ונקש מחילה: רבי יהודה סבר אממכתא לא קניא. ואממכתא אם לא יפרע לך אני אשלם לך וכל דאי הוי אממכתא קומך ובוטח בלבו שהלוה יפרענו ואילו היה יודע שלא יפרע הלוה לא היה נכנס בערבות: דאממכתא לא קניא. דפסיקנא הלכה כרבי יהודה: גמר דערב קא עביד מלוה כאילו הוא עצמו הלוה: לא שנו. אפי׳ דאמר על מנת כו׳: אע״פ שיש נכסים לוה יפרע מן הקבלן: אם ירצה המלוה: רבן

ואם אמר לו על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב רשב״ג אומר אם יש נכסים ללוה בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב וכן היה (ב) רבן שמעון בן גמליאל אומר (ג) הערב לאשה בכתובתה והיה בעלה מגרשה ידירנה הנאה שמא יעשו קנוניא על נכסים של זה ויחזיר את אשתו: גמ׳ מאי טעמא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו גברא אשלימת לי גברא אשלימי לך מתקיף לה רב נחמן האי דינא דפרסאי אדרבה בתר ערבא אזלי אלא בי דינא דפרסאי דלא יהבי טעמא למילתייהו אלא אמר רב נחמן מאי לא יפרע מן הערב (ד) לא יתבע ערב תחלה תניא נמי הכי (ה) המלוה את חבירו על ידי ערב לא יתבע ערב תחלה ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יתבע ערב תחלה א״ר הונא מנין לערב דמשתעבד דכתיב (ו) אנכי אערבנו מידי תבקשנו מתקיף לה רב חסדא הא קבלנות היא דכתיב (ז) (ח) תנה אותו על ידי ואני אשיבנו אלא (ט) אמר רבי יצחק מהכא (י) לקח בגדו כי ערב זר ובעד נכריה חבלהו ואומר (יא) בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעיך (יב) אם ממון יש לו בידך התר לו פיסת יד ואם לאו הרבה עליו ריעים אמר אמימר ערב דמשתעבד מחלוקת ר׳ יהודה ור׳ יוסי (יג) לרבי יוסי דאמר (יד) אסמכתא קניא ערב משתעבד לר׳ יהודה דאמר אסמכתא לא קניא ערב לא משתעבד אמר ליה רב אשי לאמימר (טו) הא מעשים בכל יום דאסמכתא לא קניא וערב משתעבד אלא אמר רב אשי בההוא הנאה דקא מהימן ליה (טז) גמר ומשתעבד נפשיה: ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה כו׳: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן (יח) לא שנו אלא שאין נכסים ללוה אבל יש נכסים ללוה לא יפרע מן הערב והא מדקתני סיפא רבן שמעון בן גמליאל אומר אם יש נכסים ללוה (יט) לא יפרע מן הערב מכלל דתנא קמא סבר לא שנא הכי ולא שנא הכי חסורי מחסרא והכי קתני המלוה את חבירו על ידי ערב לא יפרע מן הערב ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב במה דברים אמורים בשאין נכסים ללוה אבל יש נכסים ללוה לא יפרע מן הערב (כ) וקבלן אף על פי שיש נכסים ללוה יפרע מן הקבלן

רבן

רבינו גרשום

כדמפרש בגמ׳ לא יתבע ע״י בתחלה: ואם אמר. בשעת הלוואה: על מנת שאפרע ממי שארצה. וקיבל עליו הערב: יפרע מן הערב. וכיוצא בו אמר רשב״ג הערב לאשה בכתובתה בשביל בעלה והיה בעלה מגרשה. ואין לבעל נכסים לפרוע כתובתה ידירנה הנייה. שלא יחזירנה לעולם ויפרע לה הערב כתובתה שאם אינו מדירה איכא למימר קנוניא עשו ביניהן על נכסיו של זה הערב ושוב כשיפרע לו הערב כתובתה יחזיר לו זה את אשתו ויאכל נכסיו של ערב: מאי טעמא. לא אפקא מן הערב: דאמר לו ערב גברא אשלימת לי. כלומר לזה הפקדת בידי שאהיה ערב שלא יברח וגברא אשלימי לך אותו אדם עצמו אני אחזירו לך ושוב אינו נוקק לך: האי דינא דפרסאי הוא. דדיינו בניותא שאין יודדין לעיקר הדין אלא פוטרין לאלתר הנתבע כמו שנראה להם לפי שעה: אדרבה פרסאי בתר ערבא אזיל (ט) דבר תימה הוא היאך יכול ערב לסלק עצמו ולומר לו גברא אשלמת לי וכו׳ והלא יכול לומר לו המלוה אי לא את לא הוה נפקי זוזאי מתתת ידאי. ואלא מאי לא יפרע מן הערב תחלה אלא ללוה יתבע תחילה ואם אין (יפרע) נכסים ללוה יפרע מן הערב: תניא נמי הכי. כדאוקימנא דהאי לא יפרע לא יתבע הוא: לקח בגדו כי ערב זר. אלמא דמשתעבדי כו׳ ולמה קרא נמי דכתיב ערבת לזר כפיך וגו׳ לך התרפס ורהב רעיך או תפרע לו אי הרבה עליו רעים לפייסו שיתן לך זמן עד שתפרע לו על יד על יד: ולר׳ יוסי משתעבד. דערבות נמי אי הוו כמו אסמכתא שהוא דאי כלומר דאי לא פרע לך לוה מרני לך אנא ונמר ומשעבד נפשיה כלב שלם: לא שנו. דהיכא דאמר על מנת שאפרע ממי שארצה שיפרע מן הערב אלא בשאין נכסים ללוה: מכלל דתנא קמא סבר לא שנא אין לו. יגבה מן הערב וקשיא לר׳ יוחנן: ואמר לך חסורי מחסרא והכי קתני כו׳. והא דקא דייקת מכלל דתנא קמא סבר לא שנא הכי ולא שנא הכי דיפרע מן הערב בקבלן קאמר. דקבלן אע״פ שיש נכסים ללוה הפרעון מן הקבלן: ורשב״ג סבר אחד זה ואחד זה אחד ערב ואחד קבלן ביש נכסים ללוה לא יפרע מהם:

(א) נרשה דסבר כאן ולריך לגיין על הגמ׳ מלא כי דינא דפרסאי דלא יהבי טעמא למילתייהו. דבר תימה הוא וכו׳. (ב) אלא ל״ל ולמד מהך קרא נמי וכו׳.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com